

ΤΑΣΩ*

3.

βουλή τους πάει, μού φαίνεται, και τους πολυδιαβαστάδες. Τὸν ἑαυτό τους νὰ διαβάζουνε. Ἡ ἀκόμα σοφώτερα, τὸν κόσμον τὸ ζωντανὸ νὰ διαβάζουνε. Κι ὅμως τοὺς φαίνεται τέτοιο διάβασμα σὺν πάρεργο, σὺν παρμπολὸν εὐκολο, ἴσως μάλιστα καὶ σὺν πρόστυχο. Τόσο μεγαλύτερη δύναμη κατάντησε νᾶχη ἓνα καλὸ βιβλίον ἀπὸ μιὰ καλὴ συντροφιά, μιὰν ἐξοχή, ἔν' ἀστραποβρόντι, ἓνα μερμήγκι, ἓνα γάμο, ἓνα καβγά.

Εἶναι περίεργο ποῦ λίγοι, πολὺ λίγοι κατορθώνουνε νὰ ξετινάξουν ἀποπάνω τους αὐτὴ τὴν ἀρρώστια ὡς καὶ σὲ πῦρ φωτισμένους τόπους. Μόλις δυὸ θυμᾶμαι αὐτὴ τὴν ὥρα ποῦ σπάνια παίρνανε βιβλίον στὸ χέρι. Τὸν πολιτικὸ τὸ Διοσκάλη, καὶ τὸ φιλόσοφο τὸ Σπένσερ. Θᾶλεγε ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπένσερ πῶς βιβλιοθήκες ἔτρωγε, κι ὅμως ὅλα του τὰ παραδείγματα ἀπ' ἔδω κι ἀπ' ἐκεῖ τᾶρπαζε. Αὐτὸς πάει ἴσως πῆγαινε στὴν ἄλλη τὴν ἄκρη.

Ν' ἀκούσης τὸ τί εἶπε μεγάλος νοῦς γιὰ μεγάλον θέμα, νὰ ξετίσης καὶ νὰ θαμῆσης τὴν τέχνη του ἢ τὴν ἐπιστήμη του, τέλος νὰ θησαυρίσης ἀπ' ἐκεῖ ὕλικὸ γιὰ νὰ δυναμώσης καὶ νὰ καλοδουλέψῃ ὁ δικός σου ὁ νοῦς, αὐτὰ ὅλα ἄγια πράγματα, καὶ κανέναν μὲ τετρακόσιον δὲ γερούει νὰ τάναιρέση. Μὰ οἱ περισσότεροι πολυδιαβασμένοι καὶ παραδιαβασμένοι μού φαίνονται σὺν ἀνθρώποι ποῦ βγήκανε νὰ πάρουνε ἓνα δρόμο, μόλις ὅμως ξεκίνησαν, κι ἄξαφνα τοὺς πιάνει ἓνας ἀπὸ τὸ γιανὰ, καὶ τοὺς δηγέται μερικὸς τόμους ἀπὸ τὴ σοφία του· ἔπειτα ἄλλος, κατόπι ἄλλος, καὶ τέλος τοὺς προσμένει **οὐρὰ** ἀλάκκερη γιὰ νὰ τοὺς πιάσουν κι αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς πῆ ὁ καθένας τὰ δικὰ του, καὶ κρατῶντας τοὺς ἐκεῖ ἀσάλευτους ὥρες, μέρες, βδομάδες, μῆνες καὶ χρόνια, ὄχι μόνο δὲν τοὺς ἀφίνουνε νὰ προχωρήσουνε, μὰ μήτε ἔχουν αὐτοὶ πῶς δύναμη νὰ κουνήσουνε.

A. E.

ΑΝΤΡΕΣ δὲ γίναμε ἀκόμη. Ἐχομε ἀνάγκη, οἱ προγόνου νὰ μᾶς βαστοῦν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ νὰ μᾶς πηγαίνουν. Ὅλο προγόνους φωνάζουμε. Ἐπαϊνὸ μᾶς θαρροῦμε ἴσια ἴσια καίνο ποῦ δείχτει τὴ λίγη μᾶς δύναμη. Ἐθνος ἀπτεξούσιο δὲ γίναμε, κ' ἴσως δὲ θά γίνουμε ποτέ. Ἡ δόξα μᾶς ἢ παλιά θά καταντήσῃ ὁ χαμός μᾶς. Δὲ μᾶς ἀφίνει νὰ μεγαλώσουμε, νὰ περπατοῦμε μὲ τὰ δικὰ μᾶς τὰ ποδάρια, νὰ συλλογιόμαστε μὲ τὸ κεφάλι μᾶς, νὰ βλέπομε μὲ τὰ μάτια μᾶς, νὰ μιλοῦμε δικὴ μᾶς γλῶσσα. Ὅλο προσπαθοῦμε νὰ κάμουμε σὺν καὶ κείνους. Σ' ἓνα μόνο δὲν τοὺς μιμηθήκαμε· προγόνους ἐκεῖνοι δὲν εἶχανε. Ἐμεῖς, δὲ θά τάξιωθοῦμε ποτέ καὶ μετς μὲ μέρη προγόνους ἄλλοι νὰ μᾶς λένε.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἐλειψα καιρὸ ἀπ' τὸν τόπο μου. Ὅταν ξαναγύρισα, εἴμουνα πᾶ γιαντρός κ' ἦρθα ν' ἀποκατασταθῶ στὸ χωριό. Ὅλα σπῆτι μου κ' ἐκεῖ δλόγυρα τὰ βρήκα καθὼς τᾶφησα. Μόνον ὁ ὑπερέτης τοῦ πατέρα μου εἶχε ἀλλάξει. Ὁ μακαρίτης εἶχε βαρεθεῖ τοὺς ντόπιους ἀπὸ τὰ δλόγυρα χωριά, γιαντὸν κλέβανε, κ' ἔφερε ἓναν ἀπὸ μακρύτερα, ἀπ' τὸ δικό του τὸ χωριό. Εἶτανε εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν κι ὡς μὴν εἶτανε εὐχαριστημένη τὴν ἄρα κ' ἡ γειτονιά. Καὶ δὲν εἶτανε, γιαντὸ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἦρθε ὁ Νικολούλας, καθὼς τονὲ λέγανε τὸν ὑπερέτη τοῦ πατέρα, οἱ κότες ἓνα γῦρο στὸ σπῆτι μᾶς πῆραν καὶ λιγούστεβανε. Μὰ γι' αὐτὸ λίγο τὸν ἐγνοιαζε τὸν πατέρα μου. Τὸ ἄλλο νέο ποῦ ἔμαθα ἀπὸ τὰ πρῶτα εἶτανε πῶς ἡ Τάσω εἶχε ἀρρεθωνιστεῖ στὸ μεταξὺ μ' ἓνα Στεμνιτώτη ψιλικατζή. Μὰ ἄξαφνα σὲ λίγους μῆνες τὴν παράτησε ἐκεῖνος κ' ἔφυγε, παίρνοντας μαζί του ἓνα μικρὸ κομποδέμα ποῦ εἶχε μαζέψει ἡ Τάσω δυὸ χρόνια δλάκαιρα ἀπὸ τὴ δουλειά της Ὁ πατέρας μου τὴν εἶχε βοηθήσει· κι ἀγόρασε μιὰ μηχανή καὶ ξενόραβε. Μὲ τὴ δουλειὰ αὐτὴ ζοῦσε κατῶρα, καὶ καθὼς φαινότανε, τῆς ἄφηγε καιρὸ περίσσιο νὰ βγαίνει νὰ κάθειται στὸ κατῶφι· τῆς τὰ δειλινὰ ἔπως καὶ πρῶτα. Καὶ πλαγινὰ τῆς πάντα κ' ἡ τυφλὴ γιαντῆ. Ἡ γριὰ Ἀγγελίνα εἶχε παρθεῖ πᾶ ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι καὶ σὰ μ' ἔμαθε πῶς γύρισα γιαντρός, μ' ἔκραξε νὰ τὴ γιαντρέψω. Πῆγα καὶ τὴν εἶδα καὶ τῆς ἔγραψα μιὰν ἀλοιφή. Ἡ Τάσω μού ἔφερε γλυκὸ καὶ μού ἔκαμε καφέ. Εἶχα νὰ μῶ στὸ σπῆτι τῆς ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ εἶχανε φέρεῖ σκοτωμένο τὸ Γιωργίκο κ' ἐκεῖ ποῦ κάθισα κ' ἔπινα τὸν καφέ, θυμήθηκα τὲ παλιὸ τὸ μεσημέρι ποῦ ἔτρεξα καὶ τονὲ βρήκα νὰ δέρνει μὲ τὸ σαροῦχι τὴν ἀδερφή του ἄγριος καὶ ξαναμμένος. Ξανάειδα μὲ τὸ νοῦ μου τὴν Τάσω μαζεμένη σωρὸ κάτω ἀπ' τῆς χτυπιές του. Τώρα ὁ σωρὸς ἐκεῖνος εἶτανε ζωντανὸς μπροστά μου· ὅλα μέσα στὸ χαμόσπιτο εἶτανε ἀλλαγμένα, κάτασπρα καὶ καθαρά, οἱ τοῖχοι ἀλειμμένοι, ὁ καναπές στρωμένος μὲ λευκὸ σεντόνι, τὰ τζάμια μὲ πλεχτοὺς μπερντέδες. Μόνον ἡ γριὰ Ἀγγελίνα ἀπόμνε τὸ ἴδιο παλιὸ σαράβαλο, καὶ στὰ μάτια τῆς Τάσως ἡ παλιὰ ἀστραπή.

Στεκότανε ἀντίκρου μου ὀρθὴ μὲ τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη ποδιά.

«Τί μὲ τηρᾶς ; » μού εἶπε, σὺν εἶδε πῶς τὴν κοίταζα.

«Πόσο ὁμορφὴ εἶσαι», τῆς ἀπάντησα.

«Τί λέει, μωρή ; » φώναξε ἡ γριὰ Ἀγγελίνα.

«Κάτι γιὰ τὰ κεραμίδια», τῆς ἀπάντησε ἡ Τάσω καὶ μὲ κοίταξε γελώντας.

«Τί εἶπες μωρή ; Τί λέγει ; θά μού κάμει καλὸ τὸ γιαντρικό ; » φώναξε πάλι ἡ γιαντῆ.

«Θά σοῦ κάμει νᾶλειφτεῖς μόνο καλά», τῆς εἶπα.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 409.